

ΜΟΥΣΕΙΟ: Μοντέρνο ή καί Δημοκρατικό

Ποιός έχτισε τή Θήβα τήν έφτάπυλη;
Στά βιθλία δέ βρισκεις παρά τών βασιλιάδων τά όνόματα. Οι βασιλιάδες κουβάλησαν τ'
ἀγκωνάρια;
Και τή χιλιοκαταστραμμένη Βαβυλώνα - Ποιός τήν ξανάχτισε τόσες φορές; Σέ τί χαμό-
σπιτα τής Λίμας τής Χρυσόλαμπρης ζούσαν οι οικοδόμοι;
Τή νύχτα πού τό Σινικό Τείχος ἀποτελείωσαν, πού πῆγαν οι χτίστες; Ή μεγάλη Ρώμη
είναι γεμάτη ἀψίδες θράμβου. Ποιός τίς ἔσπησε; Πάνω σέ ποιούς θριαμβεύσανε οί
Καισαρες; Τό Βυζαντίο τό χιλιοτραγουδισμένο μόνο παλάτια είχε γιά τούς κατοίκους
του;

'Ακόμα και στή μυθική 'Ατλαντίδα, τή νύχτα πού τή ρούφηξε ή θάλασσα, τ' ἀφεντικά
θουλιάζοντας, μ' οὐρλιαχτά τούς σκλάβους τους καλοῦσαν.
'Ο νεαρός 'Αλέξανδρος ὑπόταξε τίς 'Ινδίες.
Μονάχος του;
'Ο Καισαρας νίκησε τούς Γαλάτες.
Δέν είχε ούτε ἔνα μάγειρα μαζί του;
'Ο Φίλιππος τής 'Ισπανίας ἐκλαψε ὅταν ή 'Αρμάδα του θυθίστηκε. Δέν ἐκλαψε, τάχα,
ἄλλος κανένας;
'Ο Μέγας Φρειδερίκος κέρδισε τόν 'Εφτάχρονο τόν Πόλεμο. Ποιός ἄλλος τόν κέρδισε;
Κάθε σελίδα και μιά νίκη.
Ποιός μαγειρεψε τά νικητήρια συμπόσια;
Κάθε δέκα χρόνια κι ἔνας μεγάλος ἀντρας.
Ποιός πλήρωσε τά ἔξοδα;
Πόσες και πόσες ιστορίες.
Πόσες και πόσες ἀπορίες.

Μπέρτολτ Μπρέχτ
'Ερωτήσεις ἐνός ἐργάτη πού διαβάζει.
(1935)
(Μετάφραση Μ.Πλωρίτης)

Portrait d'Eduard Cesarini (1928-1940)
Huile sur toile 91,4 x 76,2 cmPortrait de Paul Cézanne (vers 1930-1940)
Huile sur toile 92,7 x 75,7 cmLe matin des rois (vers 1930-1940)
Huile sur toile 113,5 x 98,3 cm

Plusieurs façons de voir

Les artistes modernes ont plusieurs façons de nous montrer ce qu'ils voient, ressentent et pensent.
Comment ont-ils utilisé la couleur, la ligne, la texture et la forme pour s'exprimer?

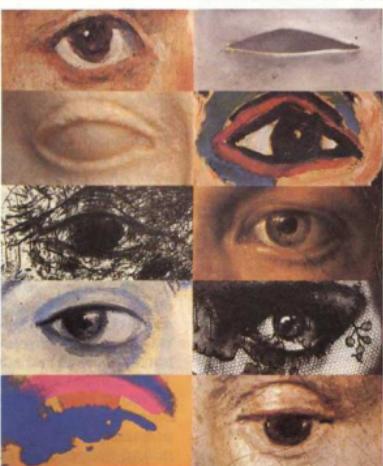
Activités

1. Prenez à deux ou plusieurs personnes l'expression les plus courantes pour décrire une personne que vous connaissez bien. Puis, comparez vos réponses.
2. Regardez la page suivante et observez les œuvres d'art. Comment sont-elles différentes? Comment sont-elles similaires?

3. Faites la moitié de l'œuvre et demandez à un(e) ami(e) de dessiner les plus gros traits. La personne qui le dessine va essayer de deviner à quelles œuvres l'artiste a pensé! Est-ce qu'il se réfère pour la ligne?

Continuer

«Επικαιδευτικό πότερ της» Εθνικής Πινακοθήκης του Καναδά. Σκοπός του είναι να κάνει κατανοητή τη μοντέρνη τέχνη μέσω από την έννοια «του διαφορετικού» τονίζοντας το γεγονός ότι «οι μοντέρνοι καλλιτέχνες έχουν πολλούς τρόπους να μάς παρουσιάζουν αυτό που θέλουν, αισθάνονται και σκέπτονται». Ή ίδια διαδικασία μεταφέρεται στο παιδί, το οποίο άθεται νά σκεφτεί και νά δροσεί: «Έκθεμα διάφορων τρόπους νά έκφρασται τα συναίσθηματα σου» ή «σχέδισας και χρωμάτισ τις συγκινήσεις σου...», γιατίς που το κάνει να συνειδητοποιεί την πράγματα: ότι είναι κατώπιν διατερέπτωτο (τά συναίσθημάτα ΣΟΥ) - οι οποία συναίσθηματα που θέλουμε να διατηρούμε στην πραγματικότητα του άπου του (σχέδισας και χρωμάτισ). Γόνιμος διάλογος, δηλαδή, μεταξύ τέχνης και θεατή, που αποτελείται σε δύο πράγματα: διεύρυνση του κοινού της τέχνης μέσω από την κατανόησή της και διεύρυνση της προσωπικότητας του άνθρωπου.

Kunst
öffnet die Augen.

Besuchen Sie
Bayerns Staatliche
Museen.

Απορίες δχι μόνο έννος έργατη πού διαβάζει άλλα κι έννοια παρόδιο, μαθητή, φοιτητή, έργαζοντα, πού θά μπει σε μουσείο. Πόσες και πόσες άποριες άναπαντητες. Πόσες και πόσες δυσκολίες σε κάποιον πού θά προσπαθήσει νά άπαντησει σ' αυτές τις άποριες.

Βρισκόμαστε στήν εποχή πού το μουσείο περνάει τή μεγάλη του κρίση, όπως κι ολόκληρη η δυτική κοινωνία, της οποίας είναι δημιουργημα. Ο διχασμός μεταξύ λογικής και συναισθήματος, μεταξύ κατανόησης και συγκίνησης, διχασμός πού τόν δρήσεις διαφωτισμός και τόν άλλοκλήρωσε σ διαθρολογισμός» του 19ου αιώνα αιώνα δρίσκεται στο άποκορύφωμά του, παρ δηλ την δημιουργημα που δέχεται. Τις έπιπτωσεις του τί διαπιστώνουμε και στο μουσείο. Είναι πλατιά διαδιμένη ή λανθασμένη άντιληψη διτό τό επιστημονικό άντικειμένο γίνεται κατανοητό με τή λογική, ένω τό καλλιτεχνικό άντικειμένο γίνεται άντιληπτό με τό συναίσθημα. Έται διαπιστώνουμε διτό τά μουσεία φυσικής ιστορίας ή κάι έθνολογίας (τό έθνολογικό άντικειμένο θεωρείται άντικειμένο επιστημονικής δρευνας) δίνουν πολλές πληροφορίες γιά τά έθνεμάτα τους, ένω τά μουσεία εικαστικών τεχνών δέ δίνουν τίποτα. Έκει τό άντικειμένο «μιλάει από μόνο του» και μαλίστα τό άφηνεται νά «μιλάει» τόσο πολύ ώστε δέν άφηνει καιρό στόν επισκέπτη νά σκεφτει. Από ού επισκέπτης μουσείου υποθιβδεται στό επίπεδο τού παθητικού άντικειμένου (κοινού — καταναλωτής) από νά άναχθει σ' αυτό τού ένεργητικού υποκειμένου (χρήστης — δράστης). Ως τώρα τό μουσείο άνταποκρίνεται στήν πρώτη κατηγορία, συνεχίζοντας τή «λαμπτή» του παράδοση.

Πράγματι ή έννοια τού μουσείου έμφανιζεται μέτο τέλος τού Μεσαίωνα και τήν άρχη τής Αναγέννησης και διασιτεται στήσι συλλογές πριγκιπιών οικογενειών, αυτών πού θά ύποστηριξουν τή νέα δατική τάξη, τή βασισμένη ιδεολογικά στήσι άξεις τής τότε άνακαλυπτόμενης Άρχαιατητας. Είναι ή 16ος αιώνας τού όποιου οι συλλογές θά άποτελεσουν τή βάση τών σημερινών μεγάλων μουσείων και πού λίγο ώς πολύ καθόρισαν και

«Η τέχνη άνοιγει τά μάτια». Αυτό είναι τά σύνθημα με τό οποίο τά θαυμαρικά μουσεία προτρέπουν τόν κόρμο νά τά έπικεφτη. Η άριστα, δημος, μεταφέρει κι ένα δόλο, πολύ σημαντικό μήνυμα: «Οτι τά μάτια είναι διαφορετικά μεταξύ τους κι ότι η τέχνη άπευθυνεται σ δλα τά είδη. Είναι μήνυμα κοινωνικού περιεχομένου, όπου η πρόκτωση του είναι πώς τελικά ο καθένας βλέπει και διαφορετικά, άφου τά μάτια είναι διαφορετικά.

*Η Διεύρυνση τοῦ μουσείου (Museum, τεύχος 144, 1984)

τὴν ἰδεολογική τους πορεία, ἡ ὁποία δέν κάνει τίποτε ἀλλο ἀπό τὸ νά ἐπικυρώνει τὴν ὑπαρκή κάποιου γούστου καὶ ὅρισμένην γνώση καὶ νά θε-

ομοθετεῖ τὴν πολιτιστική ἔτερογένεια τῆς ταξικῆς κοινωνίας.

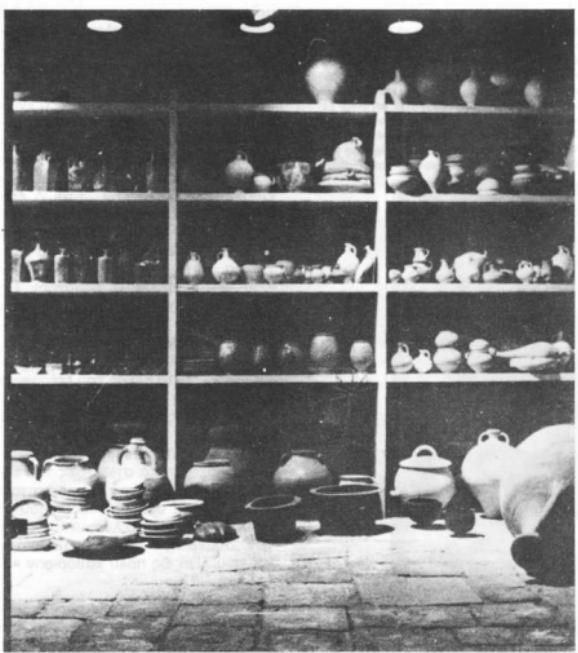
Ἐτοι, κληρονόμος τῆς παγκόσμιας πολιτιστικῆς παράδοσης θεωρεῖται

Πρώτο ἐπίπεδο προσέγγισης: Τὸ μουσεῖο ὡς ἀπόλαυση (ἀπὸ τοῖς σεινόντος στὸ Μόναχο).

μόνο μιὰ προνομιούχη τάξη, ἡ ὁποίᾳ χρησιμοποιεῖ αὐτήν ἀκριβῶς τὴ γνώση ὡς μέσον ἐξουσίας, δηλαδὴ ἐπιθολγῆς ὄρισμένης ἴδεολογίας.

Αὐτή, δικαίως, ἡ ἀντίληψη είναι πού ὀδηγήσει τὸ μουσεῖο σὲ ἀδιέξodo, διασπώντας τὴ συνοχὴ τῆς διπλῆς του λειτουργίας, δηλαδὴ τῆς διατήρησης καὶ τῆς ἐκπαίδευσης. Βρίσκεται, λοιπόν, στὴν ἀνάγκη, τώρα, νά ἐπανασυνδέσει αὐτές τὶς λειτουργίες καὶ νά ἀποκαταστήσει γόνιμο διάλογο μεταξὺ ἀνθρώπου καὶ ἀντικειμένου, τώρα μάλιστα ποὺ κατακλύζεται ἀπό μεγάλες μάζες. Νά γίνει, δηλαδὴ, ἐκπαιδευτικὴ μονάδα, πού θα ἀποδέπτεται στὸ σύνολο τοῦ πληθυσμοῦ. Γιά νά γίνει αὐτό, χρειάζεται ριζική ἀλλαγὴ στὴν ἀντίληψη γιά τὸ μουσειακὸ ἀντικείμενο, πού πρέπει νά θεωρηθεῖ πολιτιστικό προϊόν. Χρειάζεται ἡ ἀντίληψη ὅτι τὸ ἀντικείμενο δέν είναι αὐτόνομη ὀντότητα, ἀλλὰ ἔξαρτημένο ἀπό πολλούς παράγοντες, ποὺ ἀπαρτίζουν στὸ σύνολό τους κάποιον πολιτισμό. Ός ἐδώ ἔχουμε τὸν προβληματισμό γιά μοντέρνο μουσεῖο. Μοντέρνο πού σημαίνει ὅτι γιά νά γίνει κατανοτό τὸ πολιτιστικὸ προϊόν τον χρειάζονται ἐπιπλέον πληροφορίες. Ἀπό δώ καὶ πέρα, δικαίως, προσάλλει τὸ πρόβλημα τῆς δημοκρατικότητας τοῦ μουσείου, γιατὶ μοντέρνο δέ σημαίνει ἀναγκαστικοὶ καὶ δημοκρατικό. Ο δημοκρατικὸς προβληματισμός ρίχνει τὸ κέντρο βάρους δχι στὸ ἀνθρώπο, πρέπει να ἔχουμε ἐπιπλέον πληροφορίες γιά τὸ ἀντικείμενο, πράγμα πού τὸ θεωρεῖ αὐτόνοτο, ἀλλὰ τί είδους πληροφορίες πρέπει νά παρέχουμε. Μπροστά στὸ ἀντικείμενο, δηλαδὴ, ἐνδιαφέρει λιγότερο ἢ περιγραφὴ τῶν μέσων πού χρησιμοποιεῖ

Ρωμαϊκό Μουσεῖο τῆς Κολωνίας. Ἐκθεση ἀντικειμένων καθημερινῆς χρήσης. Τὸ ἀντικείμενο ἐδῶ ἀπο-γεροποεῖται καὶ γίνεται οἰκεῖ στὸ θεατὴ, ὁ ὁποῖος τὸ ἐντάσσει στὴ δική του καθημερινότητα (τὰ ράφια θυμίζουν καθημερινότητα σπιτιοῦ καὶ καταστήματος).

Εκπαιδευτικά προγράμματα του Έκπαιδευτικού Κέντρου Μου-

ό τεχνίτης ή ο καλλιτέχνης για τή δημιουργία και περισσότερο τό γιατί αύτά τά μέσα είναι τά καταλλότερα για τή συγκεκριμένη δημιουργία στη συγκεκριμένη ιστορική στιγμή. Ή δημοκρατικότητα, λοιπόν, τής λειτουργίας ένος μουσείου σπρίζεται στην άποψη ότι τόσο τό ίδιο τό άντικείμενο δυσκολεύεται και η άντληση γι' αυτό είναι προϊόντα ιστορική διαδικασίας. Οι πληρφορίες, λοιπόν, πού θα παρέχονται είτε με όπικά μέσα (κείμενα, βίντεοκασέτες) είτε με ξεναγήσεις και κυρίως αύτές πού έξασφαλίζουν τό ζωντανό διάλογο, πρέπει νά αποθέλουν στην ένταση του άντικείμενου στό ιστορικό και κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο, άποσπώντας διό τό δυνατόν περισσότερες πληρφορίες απ' αυτό τό άντικείμενονοφέρεια πληροφορία.

Τρεις είναι οι κατευθύνσεις πού ίδη γούν στην ίδια τό δυνατόν πλήρεστερη πληροφόρηση πάνω στό άντικείμενο: α) ή αισθητική, β) ή ψυχολογική και γ) ή κοινωνιογνωστή. Τί σημαίνουν αύτοί οι τρεις όροι; Σημαίνουν διό ένθρωπος πού θά γναίνει άπο τό μουσείο πρέπει νά έχει άντιληφτει τρία πράγματα. Ότι τό ίδιο τό άντικείμενο έχει ιστορικά καθορισμένη αισθητική υπόσταση. Άντικει, δηλαδή, στην ιστορία τών μορφών πού άφορά τήν ιστορία τήν τέχνης, δην αύτή έχει δριστει ήτο τώρα. Δεύτερο, ότι τό άντικείμενο αύτό έχει δημιουργηθεί άπο κάποιον, άρα έχει ψυχολογική σημασία ώς πρός αύτόν. Έδω έντασσονται και τά βιογραφικά στοιχεία του δημιουργού. Τρίτο, ότι ή ο άνθρωπος είναι μέρος κοινωνικού συνόλου, κοινωνικής τάξης, άμβας, ύπομονάς, τής δύνασης ή ιδεολογία τό καθορίζει είτε θετικά

Σακούλα πού χρηματοποιούν στά μουσεία τού Μονάχου γιά τή συσκευασία τών διασφόρων συντικεμένων, -διαφανείων, έντυπων, θιβλίων-, πού άγοράζει ή έποκεπτης.

Η σακούλα θα μπορούσε νι τήν άνωντην άν άντι για τό ίδιο θέμα σε 4 διαφορετικές απόδοσεις υπήρχαν 4 διαφορετικά μεταξύ τους θέματα. Στήν προκειμένη περίπτωση τό ίδεολογικό περιεχόμενο έχει ένδιφερόν. Δείγνει τήν έγκυρητητή της διαφοράς; Κάθε πολιτισμός, έχει δικό του τρόπο να δέλτει τόν κόσμο όπως και κάθε άπομέσο στόν ίδιο πολιτισμό. Έτοι διευρύνονται οι αισθητικοί κώδικες του άπομονου και κατά πρόκειση οι πολιτισμοί στο συνόλο τους. Αυτό είναι άνθρωποτήτη έποτημη, και μάλιστα ξεκινώντας από μάσα σακούλα.

(άποδεχόμενός την) είτε άρνητικά (άπορριπτοντας την). Αύτό είναι σχήμα πού άφορα όποιοδήποτε πολιτιστικό προϊόν, δέν έφαρμαδετά, όμως, πάντα αύτούσιο σε κάθε πολιτισμό. Είναι κάθε άλλησει κανείς για άνθρωποδημιουργό που Βαζάντο, διαν ή έννοια του άνθρωπου είναι περιορισμένη, πράγμα που φαίνεται κι από τό γεγονός ότι ο καλλιτέχνης δέν ύπογραφει σχέδιον ποτέ τά έργα του. Τουναντίον, είναι πολύ σημαντική ή πιο πάνω έννοια στή σύγχρονη τέχνη, όπου ο καλλιτέχνης είναι έλευθερος ώς δημιουργικό υπόκειμενο, πράγμα πού σημαίνει ότι στην πρώτη περίπτωση η ψυχολογική σημασία άτονει πρός άφελος τής κοινωνιολογικής, έναν στή δεύτερη σημαίνει τό άντιστροφο. Καί κάτι αλλο, πού ίσως είναι κι από τό σημαντικότέρα. Ό επισκεπτής του μουσείου πρέπει θα γναίνονταις άπο αύτό νά έχει καταλάβει ότι τό μουσείο μπορει να είναι χώρος άπλωσαν, ότι δέν άπλωσην πολιτισμού ωραίοι ή άσχημοι, καλύτεροι ή χειρότεροι, ούτε περίσσοι καλύτερες άπο άλλες. Ο ρόλος τού μουσείου δεν είναι νά διάσολγει, αλλά νά έπηγει. Υπάρχουν πολιτισμοί διαφορετικοί. Ή άποδοχή τών πρώτων άπωφενων, πού είναι άπορροια τής άποκιοκρατίας, δηλαδή κρισ έννων πρός έμας πολιτισμών μέ βάση τά δικά μας κριτήρια, άδηγησε στήν έξαφάνιση πολλών μη εύρωπαν πολιτισμών όπως και στόν ύποθισμασ μάλλων άπενταν στό Διυτικό. Είναι τό ίδιο θέμα πού άντιμετωπίζει κι ο σύγχρονος καλλιτέχνης. Τό δικώμα που στη διαφορά: έκει θρίσκεται και τό κλειδι για τήν κατανόηση και έδηγηση τής μοντέρνας τέχνης τό

Άντρεας Ιωαννίδης
Ιστορικός τής Τέχνης

Museum: Modern and Democratic

A. Ioannidis

A Museum in order to function in the modern society must combine the two purposes that justify it: it needs to be both modern and democratic, which means that it will not only supply additional information on its exhibits, but will also carefully select the kind of information supplied. This selection must be done on the basis that the exhibit is a cultural product which possesses by itself an aesthetic value; also, that it has been created by an individual therefore, it includes a psychological value; and last, since its creator is a social being, the exhibit has, in addition, a sociologic value. Only when all these conditions occur we have the fullest possible consideration of and approach to the cultural product.